

УДК 811.111'373.23

ЕМОЦІЙНИЙ КОНЦЕПТ LOVE В АНГЛІЙСЬКИХ ПРИЗВИСЬКИХ НОМІНАЦІЯХ

Ніколенко О.В.

Інститут філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

У статті аналізується емоційно-експресивна функція прізвиськ. Емоційні значення, які відображають основні людські емоції, є універсальними, і їх прояв у лексичних номінаціях прізвиська варіюється в різних аспектах. Емоційні лексеми висловлюють позитивну або негативну емоційну оцінку, суб'єктивне визначення статусу об'єкта, емоційно експресивно засуджуючи або схвалюючи когось або щось. Ми вважаємо, що прізвиська семантично пов'язані з однією із шести основних моделей емоцій – Любов'ю. Суб'єкти номінацій прізвиськ, оцінюючи діяльність інших і висловлюючи емоційну оцінку, можуть виражати виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми. материнську любов, романтичне кохання, прихильність, захопленість та інші підтипи любові.

Ключові слова: прізвисько, емоція, емоційний концепт, емотив, афективний стан, оцінювання.

Постановка проблеми. З вивченням мовної особистості зростає роль вивчення найменувань людини (власних імен, по батькові, прізвищ, прізвиськ, псевдонімів) – антропонімів, що становлять одну з найважливіших частин і мовної, і концептуальної картини світу.

Одну з головних антропонімічних категорій, що є сукупністю ідентифікаційних засобів для виділення людини в соціумі, становлять прізвиська – додаткові, неофіційні назви людини, що використовуються для найбільш точної особистісної, оцінної характеристики іменованого і виокремлення його в колективі. Прізвиські найменування лінгвісти досліджують в межах різних підходів: лексико-семантичного та словотвірного (О.М. Бекасова [3], Т.Т. Денисова [12], І.О. Корольова [17]; структурно-граматичного (О.Ф. Даниліна [11], О.В. Суперанська [26]); орфографічного (Н.П. Ключова [16], В.Е. Сталтмане [25]); лінгвокультурологічного (Х. Вальтер, В.М. Мокієнко [6], О.С. Манченко [18], В.В. Робустова [22], М.Е. Рут [23]); соціологічного (І.Л. Аллен [31], Р.Д. Алфорд [30], З.У. Блягоз [5], А. Вежбицька [7], Т. Голланд [34], Т.Т. Денисова [12], В. де Клерк, Б. Бош [33], І.О. Корольова [17], Дж. Морган [37]; П. Леслі, Дж. Шкіпер [36], О.В. Суперанська [26]) тощо).

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми. Проте на сьогодні у лінгвістів немає єдиного розуміння цієї антропонімічної категорії і все ще залишається невирішеною проблема статусу прізвиських номінацій, не визначені критерії виділення прізвиськ із маси антропонімів та особливості функціонування неофіційних (призвиських) найменувань осіб.

На нашу думку, особливої уваги, потребують дослідження функціональних властивостей прізвиськ, бо саме функціональний підхід розкриває ефективні механізми взаємодії між комунікантами, індивідуумом та суспільством, минулим та майбутнім досвідом спілкування поколінь. Як зазначалося вище, прізвиська є не що інше, як імена номінального класу, що з'явилися в результаті ставлення, оцінки суб'єкта до когось або чогось і є результатом приписування будь-яких якостей. Така диференційна ознака, як «приписування», власне характерна для емоційної оцінки. Емоційна оцінка суб'єктивна в тому розумінні, що вона слугує для вираження суб'єктивного ставлення того, хто говорить (пише) до когось або чогось неза-

лежно від об'єктивних якостей предмета, об'єкта оцінки і суб'єктивно ним застосовується [14, с. 18].

Мета роботи – виявити та описати емоційно-оцінні особливості утворення та функціонування прізвиськ на матеріалі англійської мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Емоція – афективний стан свідомості, коли радість, горе, страх, ненависть або щось подібне переживається, відмінний від когнітивного та вольового станів, збуджений або напружений стан розуму, який одночасно збігається з фізіологічними станами. На думку Р. С. Немова, емоції осмислюються як функціонально значущий елемент когнітивної системи людини, що виконує такі функції: 1) адаптивну (допомагають організму вчасно й вигідно пристосуватися до зовнішніх умов); 2) оцінну (виступають засобом установалення значущості тих або інших предметів і явищ для задоволення своїх актуальних потреб); 3) комунікативну (передають інформацію про стан мовця та його ставлення до певних предметів, осіб або подій); 4) прагматичну (виступають фактором організації та регуляції комунікативної діяльності людини) [20, с. 369].

О. Ю. Мягкова, аналізуючи проблему емоційності одиниць індивідуального лексикону, визначила, що емоції є психічними станами (станами свідомості (mind), а не фізичними (станами тіла), що з'являються в результаті оцінювання (appraising and evaluating) обставин тієї чи іншої ситуації з позиції деяких переконань, бажаних цілей та планів [19; 164].

Дослідники в галузі лінгвістики емоцій (емоціології) І.В. Арнольд [2], Е.С. Азнаурова [1], С.Б. Берлізон [4], Г. Гійом [10], О.Ю. Мягкова [19], А. Ортоні [21], О.Е. Філімонова [27], В.І. Шаховський [28] та ін. зазначають, що існує фізіологічна екстеріоризація (сміх, сльози, тремор тощо) емоцій і водночас різні способи їх вербалізації – називання, вираження, опис. Отже, вирізняють дві семіотичні системи емоцій – Body language і Verbal language, співіснування та взаємодію яких науковцям ще треба буде дослідити й описати. З'ясовано, що вербальне вираження емоцій відбувається за допомогою емотивів (слова чи словосполучення, які виражають емоційний стан мовця). Під емотивами В.І. Шаховський розуміє лексеми, призначені виражати емоції адресантів і/або для емоційного впливу на адресатів. До ка-

тегорії емотивів він зараховує будь-які лексеми, які можна застосувати для тої чи іншої типізованої емоції [28, с. 59–65].

Емотиви – це мовні чи мовленнєві одиниці, що є носіями емотивного значення: вони не стільки називають предмет, скільки емоційне ставлення до нього. Носіями емотивного значення, безперечно, є прізвиська, які, називаючи той чи інший об'єкт, виражають відповідні емоції суб'єкта, використовуючи при цьому широкий спектр мовних засобів.

Для описання певної емоції аналізують різні мовні засоби, за допомогою яких з точки зору когнітивної лінгвістики здійснюється концептуалізація емоцій; як зазначає П. Е. Клобуков, «в сучасних мовах... метафоричні та метанонімічні переноси формують особливий шар засобів вираження в мові для позначення внутрішніх (ментальних і емоційних) станів і процесів [15, с. 41]. Категоризуючись, емоції утворюють на ментальному рівні свідомості емоційну концептосферу, компонентами якої є *емоційні концепти* – ментальні одиниці, які виконують функцію ментапсихічної регуляції та фіксують у мовній свідомості багатоміжковий досвід інтроспекції етносу у вигляді універсальних та культурно-специфічних уявлень про емоційне переживання [165, с. 369].

Поняття «емоційний концепт» осмислюється як «згусток» чуттєвого пізнання дійсності у свідомості людини, як одиниця свідомості мовця, що віддзеркалює переломлене крізь особистий досвід емоційно-оцінне переживання, об'єктивоване у мовних структурах [7, с. 326]. Виявляючи способи мовного втілення емоцій та моделюючи когнітивні сценарії кодування та декодування емоційно насиченої інформації у свідомості мовця, емоційні концепти класифікуються на базові (макро) концепти, що втілюють типізований синтез результатів емоційно-пізнавальної діяльності мовця, та похідні (мікро) концепти, які формуються у результаті суб'єктивної інтерпретації та регламентації чуттєвого досвіду індивіда [9, с. 15].

Коли ми говоримо, що якийсь конкретне слово виражає певну емоцію, наприклад, гнів, радість тощо, ми намагаємося зафіксувати лише частину, пов'язану з цим переживанням. Насправді, на думку Веккера, це комплексне переживання являє собою сукупність результатів різних процесів, що відбуваються на різних рівнях, створюючи ілюзію амодальності, яка включає відображення об'єктних і суб'єктних відносин, тісно пов'язана з потребами, цінностями, оцінками [8]. Саме використання метафоричних або метонімічних номінацій (у нашому випадку прізвиськ) дає змогу виявити подвійність чи амбівалентність переживання стосунків: називаючи кого-небудь «поганим» словом, людина може водночас відчувати задоволення від вдало знайденої аналогії.

Вигляд основного матеріалу дослідження. Прізвиськам як емоційним одиницям властива характеристика предмета й водночас емоційне ставлення до нього. Серед емоцій, які переважно бачимо в еталонних прізвиськних номінаціях, такі, що виражають симпатію, любов, схвалення чи презирство, зневагу.

Любов – це така само важлива складова людського буття, як і щастя, свобода, це фундаментальна потреба, цінність людини, від якої

залежить її повноцінний розвиток, реалізація особистісного та творчого потенціалу. В різні періоди розвитку філософії і культури любов як явище духовного, культурного, соціального життя людей інтерпретували по-різному. В українській етнокультурі, на думку В. В. Жайворонка, любов – те саме, що й кохання, а останнє вчений тлумачить передусім як «почуття глибокої сердечної прихильності до особи іншої статі, а також особа, що викликає таке почуття» [13, с. 311].

Словник Wordsmyth Dictionary Thesaurus надає такі визначення англійської лексеми *love*:

1) tender and passionate affection for another person;

2) deep and strong affection for a friend or relative;

3) strong interest or enjoyment, as for an activity;

4) a person, activity, or object for which one has intense affection or strong liking;

5) a sacrificial commitment, esp. in religious experience [46].

Закоханість – стійке емоційне ставлення, притяг до іншої людини. Щоб висловити почуття любові, симпатії або тісного зв'язку з певним індивідом, закохані вживають популярні романтичні найменування: *angel, angel of love, baby, babe, baby doll, bombshell, cutie pie, Cinderella, doll face, dear, honey, hot sexy mama, hunk, love, prince charming, sunshine, sugar and sweetheart*. Слова-оцінки (денотат дорівнює оцінці) є найпростішим способом реалізації оцінки. Наведені приклади містять позитивну оцінку, що відтворює емоцію LOVE / ЛЮБОВІ, СИМПАТІЇ.

Разом з романтичними найменуваннями почуття захоплення, любові виражають дитячі прізвиська людей. За Йесперсоном, дитячі прізвиська вживаються найчастіше, оскільки кожна родина прагне створити власні мовні ідентифікатори, називаючи домашніх зрозумілими тільки у своєму родинному колі іменами [35].

Де Клерк і Бош зазначають, що серед дитячих прізвиськ найпоширенішими є так звані «pet names» (пестливі імена) [33, р. 167–188]. Це найменування, що їх вигадують батьки для своїх маленьких діточок, а також використовують родичі й няньки. Як, скажімо, «*Hunny Bunny*», «*Angel*», «*Sugar*», «*Rose*» – номінації прихильності, що вживають батьки, звертаючись до своїх дітлахів. Появу прізвиська своєї дитини американська матуся пояснює так: «My daughter's nickname is «*Pie*». When she was a baby, I would call her my little pudding pie or pumpkin pie or sweetie pie. As she got older and learned how to pout, we would call her *pouty pie* when she was in a bad mood. Now we have shortened the whole lot of pet names to just one nickname – *Pie*. I asked her one day if she liked being called «*Pie*» or if she would prefer another nickname or none at all. She told me that she likes being our *Pie*!» [40].

Об'єкт симпатії, прихильності у міжособистісному спілкуванні в англійській мові отримує номінації, утворені переважно за допомогою метафоричного переносу на основі асоціативних когнітивних механізмів. До прикладу, Петріна Кемп докладно описує появу свого вторинного імені «*Peaches*», яке з часом прийняли не тільки в родині, а й у школі: «I got the nickname

Peaches quite young by a lady who babysat us for my mum. We lived in the Bahamas at the time. I had rosy cheeks and she thought I looked like peaches and cream, so she asked if she could call me *Peaches*. That was it. I knew nothing else until I started school, which was all very confusing. The school insisted on calling me *Petrina*; we had a strict Scottish headmaster who said, «I'm not having a *Peaches* in my school.» So in school I was *Petrina* and *Peaches* at home. By the time I was in my teens everyone had accepted it, including teachers» [45].

Зауважимо, що в наведених прикладах образ дорогої, близької людини формується на основі сенсорних вражень (зорових, слухових, дотикових, кінестетичних, нюхових, смакових). Результатом перцептивного сприйняття є цілісний образ об'єкта, що відображається у мовленні у вигляді емоційно-оцінних одиниць, у нашому випадку – прізвиськ. У процесі функціонування перцептивної системи відбуваються візуалізація чуттєвого досвіду (перекодування образів у зорові схеми), реалізація пізнавальної функції мови через абстрагувальну й узагальнювальну роботу думки (вербалізація життєвого досвіду), взаємодія перцептивної системи з емоційною сферою людини (узгодженість образів сприймань з об'єктивними зовнішніми впливами) [24, с. 462].

Емоції доповнюють відчуття й за допомогою емотивів мовець виражає своє ставлення до номінатора. Відтворюючи емоцію симпатії, номінатор може використовувати лексеми, що вказують на гастрономічні асоціації з об'єктом спілкування. Так, прізвиськом «*Cookie*» називають своїх рідних і прості громадяни, і представники вищого світу, як, приміром, дочкадці англійської королівської родини ніжно іменували королеву-матір: «*Cookie, Cake* ('*Cookie*' was termed by the Duchess of Windsor; this may have been a bit of an insult. '*Cake*' was very much a term of endearment and was what the Mitford sisters called The Queen Mother» [47].

Внутрішньо-сімейні прізвиська зазвичай позитивні в оцінюванні. Їх роль – виділити та підкреслити особливості своїх рідних, тих, кого люблять і до кого ставляться прихильно.

Один і той же член сім'ї може мати кілька прізвиськ у родині, як, наприклад, сім'я корінних жителів Африки іменує по-різному свою дев'ятирічну Чідзу (*Chiedza*). Її матуся любляче звертається до доньки *Chiye*, вживаючи скорочену форму; тато має своє лагідне іменування – *Miss Malaika*, що на місцевому означає – ангел. Двоє молодших братів називають сестричку *chidhoma* (привид) за її прихильність до моди [38].

Відомий англійський шеф-кухар Джеймс Олівер усім своїм дітям додав афективних назв до офіційних імен, які нині трактують як такі, що мають особливий шарм, вінтаж. Дівчатка отримали винятково красиві й пестливі імена: *Poppy Honey Rosie, Daisy Boo Pamela, and Petal Blossom Rainbow* [44]. Довгожданого хлопчика нагородили популярним ще у 1930-ті роки – *Buddy Bear Maurice* [47].

Популярний американський актор Тобі Макґваєр (Tobey Maguire) також реалізував своє почуття любові до доньки додатковим іменем *Sweetheart Ruby Maguire*. Інша відома зірка,

Брайан Адамс (Bryan Guy Adams) – канадський рок-музикант, гітарист, автор і виконавець пісень підхопив новомодну тенденцію емоційно іменувати своїх дітей і назвав дочку *Mirabella Bunny*. Свій вибір він пояснює так: «*She arrived like all good Easter bunnies on Easter Friday*» [49]. На запитання про причини іменування дочки *Blue Angel* Девід Хоуелл Еванс, більше відомий за своїм прізвиськом та сценічним ім'ям *Edge* – музикант, найкраще знаний як гітарист, клавішник та головний бек-вокаліст ірландського рок-гурту U2, нічого не відповів. Але, очевидно, що, порівнюючи донечку з неземною істотою, посланцем Бога, музикант прагнув передати свої неземні почуття любові і прихильності.

Серед пестливих імен (pet names) можемо виокремити:

1) скорочені назви, що походять від імені чи прізвища дитини:

Daniel – *Danny* / *Dann*; *Richard* – *Richey* / *Rickee*; *David* – *Dave* / *Davey* / *Davy*; *Sebastian* – *Seba* / *Sebbie* / *Seb* / *Baz*; *Barbara* – *Barb* / *Barbie* / *Babs* / *Bobbie*; *Elizabeth* – *Lizzi* / *Lizzie* / *Bettie* / *Betsey*; *Melissa* – *Mally* / *Mallie* / *Lissy* / *Mel*; *Rebecca* – *Becky* / *Beckie* / *Becca*; *Crafter* – *Crafty*; *West* – *Westie*; *Alfredson* – *Alfie*; *Strudwick* – *Struddy* тощо;

Цікаво, що й у королівських родинах за таким механізмом також створювали власні сімейні найменування, як, наприклад, у родині відомої королеви Вікторії: *Victoria Adelaide Mary Louisa* – *Vicky*, *Albert Edward* – *Bertie*, *Alfred Ernest Albert* – *Affie* [41]. Батька королеви Єлизавети II, короля Георга VI (*Albert Frederick Arthur George*), який цілковито підтримував свій народ під час Другої світової війни і навіть зміг подолати вроджену ваду – заїкання, щоб виголосити промову до нації, у родинному колі називали простим іменем – *Bertie* [42]. Отже, емоція любові є базовою, притаманною всім колам суспільства, і засоби вираження її однаково універсальні – скорочені назви із зменшувальними суфіксами -ie/-y.

Ще один приклад відданості й любові, яку пронесли через роки Ненсі Рейган та Рональд Рейган одне до одного, засвідчують їх родинні найменування *Mommy* та *Ronnie*.

2) назви, які характеризують особливості зовнішності, характеру, поведінки дитини.

Дівчинку Софію називали вдома *Sophocles* (жіноча версія Сократ) через її схильність філософствувати. У номінації шляхом метафоричного перенесення підкреслюються інтелектуальні здібності дівчинки. Прізвисько «*Deedle-Bug*» винайшли батьки для малюка, бо його найулюбленішою справою було лепетання «*deedle, deedle, deedle*». Лексичну одиницю утворено за допомогою переосмисленого звуконаслідування. Мікаюла від народження отримала прізвисько «*bug/buggie*» через те, що коли її маленькою загортали в ковдру, вона була схожою на жучка.

Усі члени родини Черчїллів мали прізвиська тварин, що вказували на характерні риси своїх володарів: «*Cat*» – дружина Клементина, «*Rabbit*» – син Рендольф, «*Mouse*» – дочка Мері [45]. Нові найменування утворилися на основі асоціативних уявлень про характер і звички тварин, а також їх зовнішній вигляд і висту-

пають класифікаторами, що експресивно описують людей.

Висновок. Прізвиська як одиниці вторинної номінації категоризуються на основі емоційного оцінювання, що виражає певне ставлення суб'єкта оцінки до його об'єкта. Емоції є одними з найважливіших компонентів емоціоконцептосфери людини, які обумовлюють процес пізнання та орієнтацію людини у світі, характеризуючись біологічними, психологічними та соціокультурними особливостями. Повідомляю-

чи «дещо» про щось або когось, емоції мають матеріальну маніфестацію у способі вираження, у нашому випадку у вигляді прізвиськних номінацій. Виявлено, що за допомогою прізвиськ-емотивів номінант може відтворювати емоцію ЛЮБОВ. Вербалізований емоційний концепт, LOVE/ЛЮБОВ актуалізується прізвиськними номінаціями, які завдяки їхнім семантико-стилістичним ознакам здатні виражати суб'єктивно-лагідне ставлення мовця до адресата мовлення в комунікативному акті.

Список літератури:

1. Азнаурова Э. С. Стилистический аспект номинации словом как единицей речи / Э. С. Азнаурова // Языковая номинация (виды наименований) / [под общ. ред. Б. А. Серебренникова, А. А. Уфимцевой]. – 1977. – С. 86–129.
2. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык: [учебник для вузов] / И. В. Арнольд. – [4-е изд., испр. и доп.]. – М.: Флинта; Наука, 2002. – 384 с.
3. Бекасова Е. Н. Русские прозвища как отражение ментальности / Е. Н. Бекасова // Материалы X Конгресса Междунар. Асоц. препод. русс. яз. и лит-ры [«Русское слово в мировой культуре»], (Санкт-Петербург, 30 июня – 5 июля 2003 г. // Концептосфера русского языка: константы и динамика изменений / под ред. Н. О. Рогожиной, В. В. Химика, Е. Е. Юркова. – СПб.: Политехника, 2003. – С. 293–302.
4. Берлизон С. Б. Эмоциональное значение – особый компонент смысловой структуры слова (фразеологической единицы) / С. Б. Берлизон // Вопросы описания лексико-семантической системы языка. – 1971. – Ч. 1. – С. 55.
5. Блягоз З. У. Социальное функционирование прозвищ / З. У. Блягоз, А. А. Кириллова // Материалы VI Всероссийской науч. конф. [«Проблемы общей и региональной ономастики»], (Майкоп, 2008). – Майкоп: АГУ 2008. – С. 143–145.
6. Вальтер Х. Русские прозвища как объект лексикографии. [Электронный ресурс] / Х. Вальтер, В. М. Мокиенко. – 2005. – Режим доступа до сайта: <http://elar.ufrfu.ru/bitstream/10995/1924/1/VO-2005-02-06.pdf>
7. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание / Анна Вежбицкая; [пер. с англ. Е. В. Падучевой]. – М.: Русские словари, 1996. – 416 с.
8. Веккер Л. М. Психика и реальность: единая теория психических процессов / Л. М. Веккер. – М.: Смысл, 1998. – 685 с.
9. Винарская Е. Н. К проблеме базовых эмоциональных концептов / Е. Н. Винарская // Вестник Воронежск. гос. ун-та. – Серия: «Лингвистика и межкультурная коммуникация». – 2001. – № 2. – С. 12–16.
10. Гийом Г. Принципы теоретической лингвистики / Гюстав Гийом. – М.: Прогресс, 1992. – 218 с. – (Языковеды мира).
11. Данилина Е. Ф. Прозвища в современном русском языке / Е. Ф. Данилина // Восточнославянская ономастика: Исследования и материалы / отв. ред. А. В. Суперанская. – 1979. – С. 281–297.
12. Денисова Т. Т. Прозвища как вид антропонимов и их функционирование в современной речевой коммуникации (на материале прозвищ Шумячского и Ершичского районов Смоленской области): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / Т. Т. Денисова; Смоленск. гос. ун-т. – Смоленск, 2007. – 195 с.
13. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник / В. В. Жайворонок. – К.: Довіра, 2006. – 703 с.
14. Киселёва Л. А. Вопросы теории речевого воздействия / Л. А. Киселёва. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1978. – 160 с.
15. Клобуков П. Е. Метафора как концептуальная модель формирования языка эмоций / П. Е. Клобуков // Язык. Сознание. Коммуникация. – 1997. – Вып. 2. – С. 41–47.
16. Клюева Н. П. Структура и орфография прозвищ / Н. П. Клюева // Русский язык в школе. – 1979. – № 4. – С. 92–97.
17. Королёва И. А. Социальный аспект бытования современных прозвищ / И. А. Королёва // Научное наследие Б. Н. Головина и актуальные проблемы современной лингвистики. – 2006. – С. 214.
18. Манченко Е. С. Лингвокультурные и структурно-функциональные характеристики английских прозвищ: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 «Германские языки» / Е. С. Манченко; Воронеж. гос. ун-т. – Воронеж, 2008. – 16 с.
19. Мягкова Е. Ю. К проблеме исследования эмоциональности единиц индивидуального лексикона [Электронный ресурс] / Е. Ю. Мягкова. – Р. 18. – Режим доступа к ст.: fcclksu.ru/winter.99/cog_model/myagkova.pdf
20. Немов Р. С. Психология: [в 3-х кн.] / Р. С. Немов. – [2-е изд.]. – М.: Просвещение, 1995. – 576 с.
21. Ортони А. Когнитивная структура эмоций / [А. Ортони, Дж. Клоур, А. Коллинз] // Язык и интеллект. – 1996. – С. 314–384.
22. Робустова В. В. Антропонимическое прозвище в современном коммуникативном пространстве / В. В. Робустова // Вестник Московск. ун-та. – Сер. 19: Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2008. – № 1. – С. 120–130.
23. Рут М. Э. Антропонимы: Размышления о семантике / М. Э. Рут // Известия Уральского государственного университета. – 2001. – № 20.
24. Савчин М. В. Загальна психологія: [навч. посібник] / М. В. Савчин. – К.: Академвидав, 2011. – 462 с.
25. Сталтмане В. Э. Ономастическая лексикография / В. Э. Сталтмане; отв. ред. А. В. Суперанская. – М.: Наука, 1989. – 115 с.
26. Суперанская А. В. Имя – через века и страны / А. В. Суперанская; отв. ред. Э. М. Мурзаев. – М.: Наука, 1990. – 190 с. – (Литературоведение и языкознание).
27. Филимонова О. Е. Язык эмоций в английском тексте (когнитивный и коммуникативный аспекты) / О. Е. Филимонова. – СПб.: Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2001. – 259 с.

28. Шаховский В. И. Языковая личность в эмоциональной коммуникативной ситуации / Виктор Иванович Шаховски // Филологические науки. – 1998. – № 2. – С. 59–65.
29. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В. И. Шаховский. – М.: Изд-во ЛКИ, 2008. – 208 с.
30. Alford R. D. Naming and identity: A cross-cultural study of personal naming practices / Richard D. Alford. – New Haven, CT: HRAF Press, 1988. – 190 p.
31. Allen I. L. The Language of Ethnic Conflict / I. L. Allen. – N. Y.: Columbia Univ. Press, 1983. – p. 162.
32. De Klerk V. Naming practices in the Eastern Cape Province of South Africa / Vivian de Klerk, Barbara Bosch // Names. – 1996. – Vol. 44, № 3. – P. 167–188.
33. De Klerk V. Nicknames as Sex-role Stereotypes / Vivian de Klerk, Barbara Bosch // Sex Roles. – 1996. – Vol. 35. – P. 525–41.
34. Holland Th. J. The Many Faces of Nicknames / Th. J. Holland // Names. – 1990. – Vol. 38, № 4. – P. 255–269.
35. Jespersen O. Mankind, Nation and the Individual from a Linguistic Point of View / O. Jespersen. – L.: Allen and Unwin, 1954.
36. Leslie P. L. Toward a Theory of Nicknames: A Case for Socio-Onomastics / P. L. Leslie, J. K. Skipper // Names. – 1990. – Vol. 38, № 4. – P. 273–283.
37. Morgan J. Nicknames: Their Origin and Social Consequences / Jane Morgan. – Boston: Routledge, 1979.
38. Pedzisai Mashiri. More than Mere Linguistic Tricks: The Sociopragmatic Functions of Some Nicknames Used by Shona-speaking People in Harare [Электронный ресурс] / Pedzisai Mashiri. – 2004. – Режим доступа до сайта: ir.uz.ac.zw/jspui/bitstream/.../02-Mashiri.pdf
39. Wierzbicka A. Semantics, Culture, and Cognition / Anna Wierzbicka. – Oxford: Oxford Univ. Press, 1992.

Список джерел ілюстративного матеріалу:

40. BBC News [Электронный ресурс]. – Режим доступа до сайта: [BBCNews 19 July, 2001 http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas](http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas)
41. Confetti [Электронный ресурс]. – Режим доступа до сайта: [www.confetti.co.uk/.../8210-8311-0-Aristoc..HYPERLINK http://www.confetti.co.uk/.../8210-8311-0-Aristoc..%A0](http://www.confetti.co.uk/.../8210-8311-0-Aristoc..HYPERLINK)
42. Democratic Underground.com [Электронный ресурс]. – Режим доступа до сайта: <http://www.democraticunderground.com>
43. IMDb [Электронный ресурс]. – Режим доступа до сайта: www.imdb.com/name/nm0929302/
44. Name Candy [Электронный ресурс]. – Режим доступа до сайта: <http://www.namecandy.com/celebrity-baby-names/baby/petal-blossom-rainbow-oliver>
45. The Irish times [Электронный ресурс]. – Режим доступа до сайта: www.irishtimes.com/newspaper
46. The Premier Educational Dictionary-Thesaurus [Электронный ресурс]. – Режим доступа до сайта: <http://www.wordsmyth.net>
47. The Telegraph [Электронный ресурс]. – Режим доступа до сайта: <http://www.telegraph.co.uk/news/celebritynews/6253335/Madonna-please-dont-call-me-Madge.html>
48. The Royal Post [Электронный ресурс]. – Режим доступа до сайта: <http://theroyalpost.com/2011/09/13/royal-nicknames..>
49. Time: Online Edition [Электронный ресурс]. – Режим доступа до сайта: <http://www.time.com/time/magazine/article>

Николенко О.В.

Институт филологии

Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ КОНЦЕПТ LOVE В АНГЛИЙСКИХ ПРОЗВИЩНЫХ НОМИНАЦИЯХ

Аннотация

В статье исследована эмоционально-экспрессивная функция прозвищ. Эмоциональные значения, которые отражают основные человеческие эмоции, являются универсальными, и их проявление в лексических номинациях прозвища варьируются в различных аспектах. Эмоциональные лексемы выражают положительную или отрицательную эмоциональную оценку, субъективное определение статуса объекта, эмоционально экспрессивно осуждая или одобряя кого-то или что-то. Мы считаем, что прозвища семантически связаны с одной из шести основных моделей эмоций – Любовью. Субъекты номинаций прозвища, оценивая деятельность других и выражая эмоциональную оценку, могут передавать материнскую любовь, романтическую любовь, привязанность, увлеченность и другие подтипы любви.

Ключевые слова: прозвище, эмоция, эмоциональный концепт, эмотив, аффект, оценивание.

Nikolenko O.V.

Institute of Philology
Taras Shevchenko National University of Kyiv

EMOTIONAL CONCEPT LOVE IN ENGLISH NICKNAMES

Summary

The article analyzes emotionally expressive function of nicknames. Emotional meanings that reflect basic human emotions are universal, and their manifestation in nicknames' lexical nominations vary with degrees of depth and different aspects. Emotional lexemes express positive or negative emotional evaluation, subjective determination of the object status, emotionally expressive approving or disapproving of somebody or something. We consider the nicknames as semantically related to one of the six basic emotions models – Love. Subjects of nicknames nominations intend to express maternal love, romantic love, affection, infatuation, and other subtypes of love estimating the activities of others and expressing emotional evaluation.

Keywords: nickname, emotion, emotional concept, affect, emotive, evaluation.

УДК 811.161.2'371

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ ДУХ В УКРАЇНСЬКОМУ ДИСКУРСІ

Павлушенко О.А.

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

У статті досліджено концептуалізацію поняття *дух* в українському дискурсі. Проаналізовано вербальне втілення виявлених концептуальних аспектів в лексикографічних джерелах, художніх, публіцистичних, релігійних текстах. Також до аналізу залучено мовний матеріал, одержаний методом інтерв'ювання корінних носіїв української мови. Виділено домінуючі концептуальні аспекти визначеного мовно-ментального конструкту. Особливу увагу спрямовано на перцептивно-образний адстрат.

Ключові слова: мовна картина світу, дискурс, концепт, концептуальний аспект, понятійний субстрат, перцептивно-образний адстрат.

Постановка проблеми загалом та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. На помежів'ї двох тисячоліть лінгвістична наука впевнено повернулася до дещо занедбаних аспектів дослідження мовної матерії – у її зв'язку з мислительною, зокрема когнітивною, та психічною діяльністю людини як індивіда і як представника певної етнічної спільноти. Науковці взялися до пошуків у мовному дискурсі того етнокультурного й етноментального базису, що об'єднує людей у націю й втілює їхню національну самобутність. Осмислення природи одиниць мовно-ментального простору соціуму – концептів відкриває перспективи розвитку мовознавства у галузі вивчення національних мовних картин світу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ідею існування національних мовних картин світу вперше висловив В. фон Гумбольдт. Науково-теоретичне обґрунтування й розвиток ця ідея одержала в працях німецького науковця Л. Вайсгерберера, який належав до неогумбольдтіанської течії у мовознавстві. Новий важливий етап у дослідженні мови як засобу систематизації знань і культурного досвіду окремої етноспільноти пов'язаний із науковими студіями Е. Сепіра. Роль метафоризованих переносних значень лексичних одиниць національної мови у концептуалізації дійсності вивчав Б. Уорф.

Мовна картина світу – це відбитий засобами мови образ свідомості, реальності, модель інтегрального знання про концептуальну систему уявлень, що репрезентується мовою [3, с. 46]. Для цілісного уявлення про етномовну картину світу потрібно глибоко проаналізувати окремі його фрагменти в усіх їхніх виявах. На сьогодні у вітчизняному мовознавстві опрацьовано поодинокі фрагменти мовної картини світу українського народу, про повний опис національної мовної картини світу говорити ще зарано. Досліджено концепти: *воля, свобода, неволя, слава, мрія, надія, доля, недоля, віра, кохання, любов, страх, сміх, сум, туга, журба, гріх, спокута, зло, добро, зрада, вірність, рідинність, побратимство, милосердя, жорстокість, гра* (В. І. Кононенко); *шлях, сумління, совість, праця, робота, гріх, вчинок* (Т. В. Радзівська); *воля, дума, думка, Україна* (Т. А. Космеда); *слово, мова, думка, творчість, пісня* (Н. О. Мех); *бог, богородиця, пророк* (Т. П. Вільчинська); *кобзар* (В. Л. Іващенко); *бог* (П. В. Мацьків); *душа* (М. В. Скаб); *чоловік (мужчина)* (Л. О. Ставицька); *краса* (О. М. Цапок); *козацтво* (С. П. Запольських); *правда, неправда* (М. В. Мамич); *життя, дорога* (Ж. В. Краснобаєва-Чорна); *життя, смерть* (О. О. Близнюк); *степ* (О. Є. Єфименко); *небо, земля* (С. О. Шуляк); *жінка* (Т. М. Сукаленко) та ін.

Виділення не вирішених до сьогодні частин загальної проблеми. Концепт *дух* не був предме-